

Bojana Dobran

GROBNO MESTO SILVESTERA SOLOMUNA

Otvorena knjiga

Beograd, 2025.

Copyright © za ovo izdanje Otvorena knjiga

Bojana Dobran

**GROBNO MESTO
SILVESTERA
SOLOMUNA**

Otvorena knjiga

1. Oporuka usamljenog pokojnika

Čovek u mantiji nije bio uobičajen prizor u Matici srpskoj. Josip ga je pri ulasku samo ovlaš osmotrio, ne pridajući njegovoj pojavi naročito značenje i nastavio poznatim mu putem do čitaonice. Iza sebe je ostavio unjkavi glas gospođe Bete, stasite bibliotekarke čije je godine bilo teško utvrditi, u nejasnom dijalogu sa sveštenim licem.

„Pesnika?“, pitala je gospođa Beta gledajući đakona nepoverljivo ispod svojih prevelikih naočara. „Ovo je biblioteka, oče, imamo skoro sve pesnike sveta. Morate biti malo precizniji.“

„Oprostite, mislim da me niste razumeli“, pojašnjavao je dobroćudno đakon Konstantin. „Tražim pravog, živog pesnika... Nekoga ko bi mogao napisati jednu pesmu po narudžbini.“

Gospođa Beta tek sad ništa nije razumela. Ostala je zagledana u đakonove kobaltne oči proučavajući arhitekturu njegovog ispijenog lica u pokušaju da proceni njegove namere. Zaključila je da sveštenik nije mogao imati više od trideset pet ili četrdeset godina, iako je zbog proćelavog temena i upalih obraza izgledao mnogo starije. Držao se pomalo pogureno, a kada je govorio zvučao je kao da se izvinjava. Čitava njegova pojava, zaključila je gospođa Beta, ostavljala

je utisak čoveka čiji je život bio ispunjen odricanjem i sumnjama. Da, lično je na pravog popa.

„Pretpostavljam da bi u pitanju bila nekakva crkvena pesma. Himna, kako vi to zovete?“, ispitivala je gospođa Beta dalje.

„Obična pesma... Pesma za jednu upokojenu dušu“, rekao je đakon Konstantin.

Nešto u asocijaciji na svet mrtvih natera gospođu Betu da se strese. Sve su joj manje bile jasne namere tog suvonjavog mladog čoveka, ali u njegovom je zvonkom glasu bilo nekakve blagosti zbog koje se nije snebivala da poveruje u njihovu ispravnost. Nije mogla da smisli mnogo razloga zbog kojih bi jedan takav čovek zatražio pomoć od nje, ali nije videla razlog da mu ne pomogne.

„Posao bi bio plaćen, razume se“, nastavio je đakon primetivši prisnenak nesigurnosti na bibliotekarčinom licu.

„Novcem?“, pitala je gospođa Beta tek da razjasni.

„Naravno“, oshmegnu se đakon slabašno. „I crkva je svesna da se ne može baš sve postići molitvom i dobrim delima.“

Gospođa Beta klimnu glavom zadovoljna.

„Vidite, svaki drugi student u ovoj biblioteci zasigurno piše pesme“, rekla je Beta zaverenički se nagnuvši napred. „Niko ne voli biblioteke koliko mlađi čija je naivna uobrazilja da će jednog dana postati pisci. Da li bi vam tako nešto odgovaralo?“

„Ne bih tražio ništa više“, rekao je đakon.

„Imam jednog posebno na umu, odmah ću ga pozvati“, rekla je Beta, žurno se pridigavši iza pulta

pretrpanog knjigama i arhivatorima, te otklopara u veliku čitaonu.

Ostavši sam u velikom holu, đakon Konstantin se nekako bojažljivo osvrnu oko sebe. Mermerni zidovi činili su se sasvim ravnodušni, kao i lica nekoliko olovnih statua koja su bezizražajno gledala ka njemu iz različitih delova prostorije. Nikada nije posetio ovaj kulturni dragulj Novog Sada, iako je pored njega svakodnevno prolazio kada bi dolazio i odlazio iz Nikolajevske crkve. Upravo zbog te blizine ovo je bilo prvo mesto na koje je pomislio kada je tog jutra dobio neobičan zahtev od oca Damjana.

Crkva je bila prazna, kao po običaju u pozno jutro, kada bi se onih nekoliko mirjana posle službe zaputilo kroz Pašićevu ka Ribljoj pijaci. Povremeno su tu dolazile i grupice turista da uslikaju oltar pred kojim su kršteni sinovi Alberta Ajnštajna i Mileve Marić, kao i ikonu malteške Crne Bogorodice koja se nemo zgedala sa svecima na ono malo okolnih fresaka. Sveštenik je odlazio da odmori pre ručka uz omiljenu seriju, ostavljajući đakona Konstantina da pokupi prilog što je nakon službe ostavljen i upiše prihode u crkvene knjige. Obavivši taj deo posla jutros, đakon je stao da se maje oko pevnice i orarom čisti prašinu sa časoslova i omiljenih mu mineja, kada se otac Damjan neočekivano pojavio sa svojim zahtevom.

Otvorivši velebna vrata, sveštenik u prostoriju pusti svetlost gotovo tavorsku, a onda i sam u nju umaršira. Đakon se uplašeno izvi iza pojnice, potpuno smeten, kao što je to obično bio slučaj u prisustvu oca Damjana. Čudljivost starčeva često ga je ones-

pokojavala i on je znao da se potpuno bez razloga skameni kada god mu je otac Damjan u blizini, osim kada bi zajedno služili crkvene ceremonije.

„Konstantine, ostavite sve što radite!“, zagrmeo je reski glas oca Damjana. „Morate mi hitno pomoći sa nečim.“

„Naravno. O čemu se radi, oče?“, upitao je Konstantin zbunjeno.

„Moramo da organizujemo jednu sahranu.“

Konstantin se nagonski prekrsti, ali ne stiže da postavi bilo kakvo pitanje pre nego što otac Damjan nastavi.

„U pitanju je jedan pomalo neobičan zahtev“, objasnio je otac. „Radi se o verniku koji je dugo živio u Holandiji i koji je u oporuci izrazio želju da bude sahranjen na Gradskom groblju. Njegov advokat kaže da je želeo da se instrukcije pošalju upravo našoj crkvi i da se mi postaramo za njegov pogreb. Istina je da nije bio deo ove parohije, ali smatram da naša crkva, poput samog našeg Boga, ne treba da zatvara vrata pred bilo kim ko na njih kuca.“

Konstantin se na ovo instinktivno počea po proćelavom temenu, pitajući se kada je poslednji put čuo oca Damjana da ovako brižno govori o svojoj pastvi. Starac je sve češće bio zle volje i za to krivio opšti pad morala, za koji je smatrao da je neposredno uticao i na pad posećenosti njegove crkve. Pred Konstantinom se nije ustručavao da takav svet ponekad i opsuje, da onima koji dolaze u crkvu zameri što ne dolaze češće, a da one koji ni parohninu ne plaćaju grubo prokune. Zato Konstantin posumnja da je neka velika para svešteniku prešla preko ruke da bi ga ovoliko odobrovoljila za taj misteriozni poduhvat.

„Ko će ga žaliti, oče?“, pitao je Konstantin.

„U tome je problem – niko“, odgovorio je otac.

„Niko?“, upita Konstantin, ponovo se prekrstivši.

„Čini se da čovek nikoga nije imao i otud tako neobičan zahtev. Želi da crkva pronađe grobno mesto za njega na Gradskom groblju i angažuje pesnika da u njegovo ime napiše pesmu koju bi pročitao na pogrebu.“

„Pesnika?“

„Tako je naglasio u svojoj oporuci. To je u Holandiji, izgleda, običaj“, rekao je otac, ne bez osetnog prezira u glasu. „Želi da održimo pun pravoslavni pogreb za njega, uz pesnika.“

„Gde da nađemo pesnika, oče?“, pitao se Konstantin.

„To će biti tvoj zadatak“, rekao je otac. „Čitaš li ti poeziju? Mislim ovu, svetovnu?“

„Ne, oče, od toliko prelepih mineja...“, zaprepastio se đakon.

„Tako sam i mislio“, uzdahnu otac. „Ipak, imaš li neku ideju gde se može naći jedan pesnik?“

Jedino što je Konstantin znao o svetovnoj literaturi bilo je da se ona pohranjuje u bibliotekama. A jedna se sasvim zgodno nalazila baš u blizini Nikolajevske crkve. Istina, Konstantin je bio svestan da su male šanse da jedan pesnik u njoj zaista i obitava, ali činilo mu se da bi to mogla biti dobra polazna tačka.

„Mislim da imam“, rekao je đakon. „Ali nisam siguran koliko dugo će mu trebati da napiše pesmu. Kada ćemo sahranu?“

„Telo su juče poslali avionom za Srbiju”, objasnio je otac. „Pretpostavljam da će ga staviti na led tamo u Beogradu dok mu ne nađemo grobno mesto i organizujemo pogreb, ali svakako nemamo mnogo vremena. Zato preporučujem da se odmah baciš u potragu za tim pesnikom.”

„U redu, oče”, rekao je Konstantin. „Samo, znate... Nikad do sad nismo imali pesnika na opelu. Kako da znam da ću naći dobrog?”

„Nađi bilo kakvog, Konstantine”, odgovori starac malo mirnije. „Bog ne čuje tričave stihove, već molitvu, a pokojniku je ionako svejedno.”